

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII**  
**UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA**  
**FACULTATEA DE ISTORIE, LITERE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI**  
**ȘCOALA DOCTORALĂ DE ISTORIE, LITERE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT**

**CULTUL PERSONALITĂȚII LUI NICOLAE CEAUȘESCU**  
**ÎN POEZIA OPTZECISTĂ. STUDIU DE CAZ: REVISTA**  
**„ROMÂNIA LITERARĂ”**

**Coordonator științific:**

**Prof. univ. dr. habil. PAUL NANU**

**Doctorand:**

**BIANCA NICOLAE (BOTA)**

**ALBA IULIA**

**2026**

# Cuprins

|                                                                                              |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Introducere .....</b>                                                                     | <b>5</b>  |
| <b>I. Poezia românească în secolul XX – contextualizare .....</b>                            | <b>13</b> |
| <b>1.1. Anii instaurării comunismului .....</b>                                              | <b>14</b> |
| 1.1.1. Ascensiunea PCR și impactul asupra scenei literare .....                              | 14        |
| 1.1.2. Poezia sub cenzură și propagandă comunistă .....                                      | 15        |
| 1.1.3. Critica literară și poezia „omului nou” .....                                         | 19        |
| 1.1.4. Poezia de dragoste în slujba idealului comunist .....                                 | 23        |
| 1.1.5. Poezia narativă ca instrument ideologic .....                                         | 26        |
| 1.1.6. Încercări de destalinizare pe scena literară .....                                    | 28        |
| 1.1.7. Ecouri stinse: poezia revoltei nereușite .....                                        | 33        |
| <b>1.2. Poezie și politică în România anilor '60: între restricție și efervescență .....</b> | <b>36</b> |
| <b>1.3. Despre poezie și antipoezie .....</b>                                                | <b>39</b> |
| 1.3.1. Tezele din iulie 1971 .....                                                           | 40        |
| 1.3.2. Poezia anilor '70-'80, formă de rezistență anticomunistă .....                        | 43        |
| 1.3.3. Presa, instrument de propagandă .....                                                 | 48        |
| <b>1.4. Concluzii asupra poeziei din perioada comunistă .....</b>                            | <b>51</b> |
| <b>II. Propaganda - considerații generale .....</b>                                          | <b>52</b> |
| <b>2.1. Definiție .....</b>                                                                  | <b>53</b> |
| <b>2.2. Trăsăturile propagandei .....</b>                                                    | <b>54</b> |
| <b>2.3. Regulile propagandei .....</b>                                                       | <b>56</b> |
| <b>2.4. Problema eticii .....</b>                                                            | <b>57</b> |
| <b>2.5. Tipuri de propagandă .....</b>                                                       | <b>59</b> |
| <b>2.6. Mecanisme de propagandă .....</b>                                                    | <b>65</b> |
| <b>2.7. Concluzii asupra fenomenului propagandistic .....</b>                                | <b>74</b> |

|                                                                                                              |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| <b>III. Despre cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu .....</b>                                         | <b>76</b>      |
| 3.1. Premise teoretice asupra cultului personalității .....                                                  | 76             |
| 3.2. Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului .....                                                           | 78             |
| 3.3. Fundamentele constituirii cultului personalității .....                                                 | 81             |
| 3.4. Cultul personalității și mecanismele instituționale ale regimului .....                                 | 83             |
| 3.5. Nicolae Ceaușescu și propriul său cult .....                                                            | 85             |
| 3.6. Concluzii asupra cultului personalității .....                                                          | 87             |
| <br><b>IV. Rolul presei în viața culturală .....</b>                                                         | <br><b>89</b>  |
| 4.1. Presa literară românească din perioada comunistă (1948-1989) .....                                      | 90             |
| 4.2. „România literară”, săptămânalul de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din România ..... | 99             |
| <br><b>V. Reflectarea cultului personalității în poezia optzecistă din „România literară” .....</b>          | <br><b>109</b> |
| 5.1. Primele apariții ale versificației encomiastice .....                                                   | 109            |
| 5.2. Surse de inspirație și motivații .....                                                                  | 110            |
| 5.3. Emitenți ai poeziei encomiastice .....                                                                  | 112            |
| 5.3.1. Mihai Beniuc - de la poet erudit la encomiast compromis .....                                         | 116            |
| 5.3.2. Virgil Teodorescu – între spirit avangardist și obediență propagandistică .....                       | 120            |
| 5.3.3. Ludmila Ghițescu – sensibilitate lirică sub constrângere ideologică .....                             | 124            |
| 5.3.4. Oportuniști prolifici .....                                                                           | 126            |
| 5.3.4.1. Ion Potopin .....                                                                                   | 126            |
| 5.3.4.2. Viorel Cozma .....                                                                                  | 131            |
| 5.3.4.3. Dumitru Grigoraș .....                                                                              | 134            |
| 5.3.4.4. Ion Crînguleanu .....                                                                               | 137            |
| 5.3.4.5. Radu Felecan .....                                                                                  | 139            |
| 5.3.4.6. Ion Popescu .....                                                                                   | 141            |

|                                                                                              |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 5.3.4.7. Constantin Clisu .....                                                              | 143        |
| 5.3.5. Figuri oficiale .....                                                                 | 145        |
| 5.3.5.1. Viorel Varga .....                                                                  | 145        |
| 5.3.5.2. Vasile Andronache .....                                                             | 147        |
| 5.3.5.3. Ion Vergu Dumitrescu .....                                                          | 149        |
| 5.3.6. Versificatori minori .....                                                            | 152        |
| 5.3.6.1. Nicolae Arieșescu .....                                                             | 152        |
| 5.3.6.2. Ion C. Ștefan .....                                                                 | 158        |
| 5.3.6.3. Ion Popa Argeșanu .....                                                             | 159        |
| 5.3.7. Contribuții sporadice .....                                                           | 162        |
| <b>5.4. Poezia encomiastică la „România literară”: ocazii de publicare .....</b>             | <b>163</b> |
| 5.4.1. Ziua de naștere și ritualul elogierii .....                                           | 164        |
| 5.4.2. Despre sărbătoarea falsificată și poezia obedienței .....                             | 174        |
| 5.4.3. 23 August sau poezia sub semnul sărbătorii impuse .....                               | 179        |
| 5.4.4. Congresul al XIII -lea al PCR și dinamica publicării: o perspectivă comparativă ..... | 184        |
| <br><b>VI. Ipostaze ale cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu .....</b>              | <b>203</b> |
| <br>6.1. Congresul destinului: alegerea unui lider .....                                     | 205        |
| 6.2. Arhitectul României Moderne – construcția unui mit .....                                | 208        |
| 6.3. Părintele unei națiuni împovărate .....                                                 | 211        |
| 6.4. Fiul cel mai iubit al poporului – între legendă și propagandă .....                     | 215        |
| 6.5. Făuritorul unei păci efemere .....                                                      | 218        |
| 6.6. Ceaușescu: portretul bărbatului providențial .....                                      | 220        |
| 6.7. Ceaușescu și confiscarea istoriei .....                                                 | 225        |
| <br>Concluzii .....                                                                          | 231        |
| Referințe bibliografice .....                                                                | 241        |

**Cuvinte-cheie:** *poezie encomiastică, cultul personalității, Nicolae Ceaușescu, propagandă, cenzură, oportunism, conformism ideologic, sărbători oficiale, confiscarea istoriei naționale, sacralizarea liderului, mitizarea originii președintelui, fațetele mitice ale dictatorului, revista „România literară”, discurs artistic contrâns supus constrângerilor politice, versificatori de ocazie, regim dictatorial*

**Rezumat:** Lucrarea de față a pornit de la premisa că literatura română din perioada comunistă nu poate fi pe deplin înțeleasă în absența analizei tuturor formelor sale de manifestare, inclusiv a celor incomode, care stau sub semnul compromisului sau care sunt discutabile din punct de vedere estetic. În acest sens, am considerat că o analiză detaliată a poeziei encomiastice dedicate lui Nicolae Ceaușescu contribuie la o mai bună înțelegere a literaturii române din perioada respectivă. Ea scoate în evidență faptul că poezia a fost instrumentalizată pentru consolidarea autorității politice și pentru construirea cultului personalității.

Analiza istoriilor literare dedicate perioadei comuniste evidențiază faptul că literatura compromisă, de natură propagandistică și orientată spre consolidarea cultului personalității conducătorului, este rareori abordată în profunzime. Segmentul respectiv este adesea evitat de critica literară, fiind considerat prea minor sau lipsit de valoare estetică pentru a justifica o analiză detaliată. Chiar și în operele de referință ale unor critici importanți, problematica literaturii propagandistice și a rolului acesteia în consolidarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu este abordată doar marginal, prin referiri sumare.

Necesitatea integrării unei analize detaliate a literaturii propagandistice și a rolului acesteia în consolidarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu în istoriile literare este, în opinia noastră, fundamentală din mai multe considerente.

În primul rând, literatura nu poate fi desprinsă de contextul politic și ideologic în care a fost produsă, iar omisiunea acestui segment creează o imagine incompletă asupra evoluției culturii române din perioada comunistă.

În al doilea rând, literatura propagandistică a reprezentat un instrument major de legitimare a puterii, contribuind la menținerea unui climat de obediență și la perpetuarea mecanismelor de control social. Ignorarea sa înseamnă nu doar eludarea unui capitol semnificativ din istoria literară, ci și diminuarea înțelegerii modului în care regimul a instrumentalizat cultura pentru propriile scopuri.

Totodată, analiza critică a acestei literaturi este indispensabilă pentru a înțelege mecanismele prin care esteticul a fost distorsionat de ideologic, iar discursul artistic a fost supus

constrângerilor politice. Doar printr-o asemenea abordare comprehensivă se poate construi o istorie literară fidelă realităților epocii, care să reflecte nu doar valorile autentice, ci și formele de compromis și subordonare culturală specifice regimului totalitar.

Astfel, problema centrală a cercetării a constat în identificarea și analiza rolului poeziei encomiastice din perioada comunistă în consolidarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu. Am urmărit, de asemenea, să demonstrăm că acest tip de literatură a funcționat ca instrument de propagandă.

Având în vedere amploarea și complexitatea pe care ar fi presupus-o o analiză exhaustivă a poeziei encomiastice, depășind atât cadrul unei cercetări doctorale, cât și limitele temporale și metodologice disponibile, am ales să restrângem studiul la un segment bine delimitat. Această abordare ne-a permis să evităm dispersarea într-un corpus excesiv de vast și să realizăm o analiză concentrată, dar, în același timp, riguroasă.

Dat fiind faptul că scopul principal al cercetării este investigarea rolului poeziei în consolidarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu, fenomen ce a atins apogeul în anii '80, am decis să ne concentrăm atenția asupra deceniului al nouălea al secolului XX. Nici alegerea revistei „România literară” nu a fost întâmplătoare, deoarece aceasta a reprezentat și continuă să reprezinte o publicație de referință în domeniul literar. Totodată, restrângerea analizei la materialul publicat în acest săptămânal a permis conturarea unui corpus limitat, dar fără a compromite relevanța cercetării. Am considerat că prestigiul revistei „România literară” o transformă într-o oglindă fidelă a contextului literar și politic al epocii, oferind un cadru adecvat pentru analiza rolului poeziei encomiastice în consolidarea cultului personalității.

Tema cercetării de față se concentrează asupra poeziei encomiastice publicate în România în perioada comunistă, cu accent pe deceniul al optulea și începutul deceniului al nouălea, perioadă în care cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu atinge apogeul. Lucrarea își propune să investigheze modul în care poezia a fost instrumentalizată pentru consolidarea autorității politice și edificarea imaginii liderului, analizând relația strânsă dintre discursul literar și contextul ideologic al epocii.

Obiectivele principale ale studiului sunt: identificarea și analiza poeziei encomiastice dedicate lui Nicolae Ceaușescu, evidențierea mecanismelor propagandistice care au stat la baza producerii acestor texte, precum și înțelegerea rolului literaturii în legitimizarea cultului personalității. De asemenea, lucrarea își propune să examineze tiparele recurente și temele centrale ale poeziei encomiastice, să cartografieze profilul autorilor implicați și să ofere o perspectivă comparativă asupra practicilor editoriale din diferite reviste literare.

Metodologia adoptată combină analiza textuală cu contextualizarea istorică și examinarea criticii literare. Cercetarea se bazează pe selecția unui corpus relevant de texte, cu predilecție din săptămânalul „România literară”, și include investigații arhivistice, studii biografice și surse periodice contemporane. Prin această abordare interdisciplinară, lucrarea urmărește să surprindă nu doar caracterul literar al poeziei encomiastice, ci și funcția sa propagandistică și socială, precum și modul în care aceasta reflectă presiunile și oportunitățile create de regimul comunist pentru scriitori.

Primul capitol al lucrării, intitulat „Poezia românească în secolul XX – contextualizare”, își propune să ofere o analiză a evoluției poeziei românești în perioada comunistă, evidențiind interdependența dintre contextul politic și producția literară. Subcapitolul dedicat anilor instaurării comunismului urmărește să contureze impactul ascensiunii Partidului Comunist Român asupra scenei literare, examinând modul în care cenzura și propaganda au modelat creația poetică. Se are în vedere analiza rolului criticii literare în promovarea idealului „omului nou” și modul în care poezia de dragoste și cea narativă au fost adaptate ca instrumente ideologice pentru propagarea valorilor socialiste. De asemenea, capitolul abordează subiectul încercărilor de destalinizare a literaturii și prezintă motivațiile care au stat în spatele acestui proces. În continuare, demersul abordează perioada anilor '60, caracterizată de relativa liberalizare culturală. Subcapitolele dedicate „Tezelor” din iulie 1971 și poeziei anilor '70 - '80 evidențiază atât mecanismele de control ideologic, cât și formele de rezistență anticomunistă prin intermediul creației literare. În finalul capitolului I, se analizează tema presei ca instrument de propagandă, în legătură cu influența sa asupra receptării poeziei, concluzionând cu o sinteză asupra rolului și semnificației poeziei în perioada comunistă.

Metodologic, studiul se bazează pe combinația dintre analiza textelor poetice, contextualizarea lor istorică și examinarea criticii literare. Această abordare interdisciplinară permite evidențierea mecanismelor de propagandă și cenzură, precum și analiza modului în care poeții au dezvoltat strategii de rezistență și forme subtile de opoziție în creațiile lor.

Capitolul al doilea oferă o analiză a propagandei, definește trăsăturile și regulile acesteia și tratează problema eticii în discursul propagandistic. Această secțiune a permis fundamentarea conceptelor utilizate ulterior în analiza poeziei encomiastice. Am evidențiat, astfel, faptul că literatura poate fi transformată într-un instrument de legitimare politică.

Analiza a evidențiat faptul că propaganda nu s-a limitat la simpla transmitere a unor mesaje politice, ci a urmărit configurarea unui cadru coerent, în care realitatea socială era reinterpretată și prezentată într-o formă favorabilă regimului. Asocierea liderului cu simboluri

prestigioase sau apelul la mărturii aparent autentice ale „oamenilor muncii” au contribuit la consolidarea unei imagini idealizate a societății socialiste și la legitimarea autorității politice.

În același timp, propaganda a funcționat prin mecanisme subtile de manipulare a informației și de stimulare a conformismului social. Prezentarea selectivă a realității, accentul pus pe consensul colectiv și instrumentalizarea sărbătorilor publice au creat impresia unei societăți unite și entuziaste, în care sprijinul pentru conducere ar fi fost unanim. În realitate, aceste practici aveau rolul de a masca disfuncționalitățile sistemului și de a limita posibilitatea exprimării unor perspective critice.

Un rol esențial în acest proces l-a avut utilizarea „limbii de lemn”, care a funcționat ca un instrument de uniformizare a discursului și de control asupra gândirii colective. Prin repetarea unor clișee ideologice, impunerea unor termeni standardizați și eliminarea diferențelor stilistice, acest tip de limbaj a contribuit la reducerea complexității discursului public și la limitarea capacității critice a individului. În acest sens, propaganda nu a acționat doar la nivelul comunicării politice, ci a intervenit și asupra structurilor cognitive prin care realitatea era interpretată.

Al treilea capitol este dedicat analizei structurale și instituționale a cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu, punând accent pe modul în care organizarea internă a Partidului Comunist Român a facilitat concentrarea puterii în mâinile liderului. Cercetarea evidențiază că acest fenomen nu a fost doar rezultatul unei campanii propagandistice, ci s-a fundamentat pe o structură politică specifică, caracterizată prin concentrarea autorității, lipsa normelor instituționale clare și dezvoltarea unui sistem clientelar piramidal.

Studiul a subliniat rolul mecanismelor de tip patrimonialism și sultanism, prin care puterea a fost exercitată personalizat și arbitrar, iar relațiile de rudenie și fidelitate au consolidat controlul liderului asupra aparatului politic. În același timp, s-a evidențiat importanța conceptului de „bun limitat”, care a generat competiție internă și angajamente sociale în scopul obținerii de resurse și menținerii poziției în cadrul ierarhiei. Astfel, fenomenul poate fi interpretat nu ca un proces spontan, ci ca o strategie planificată, susținută de mecanisme instituționale și relații sociale care au permis reproducerea și legitimarea autorității absolute a liderului.

În capitolul al patrulea, examinăm rolul presei în viața culturală a României comuniste, punând un accent deosebit pe săptămânalul „România literară”. Prin prezentarea istoricului și structurii revistei, s-a evidențiat că aceasta a funcționat nu doar ca platformă de exprimare literară, ci și ca mediu de transmitere a discursului oficial.

Pentru o imagine mai amplă a scenei literare, cercetarea s-a extins asupra unui eșantion de douăzeci de reviste literare apărute pe tot teritoriul României, selectate astfel încât să includă



atât publicații din centre culturale majore, cât și din orașe medii sau mici. Astfel, din București au fost analizate reviste precum „Luceafărul”, „Amfiteatru”, „Tribuna României”, „Flacăra”, „Dialog”. Din Iași, au fost analizate revistele „Viața Românească”, „Convorbiri literare”, „Contemporanul”, „Cronica”, din Cluj — „Steaua”, „Echinox”, „Tribuna”. În ceea ce privește alte centre culturale din țară, analiza s-a concentrat asupra următoarelor orașe: Timișoara („Orizont”), Oradea („Familia”), Sibiu („Transilvania”), Brașov („Argeș”), Târgu-Mureș („Vatra”), Bacău („Ateneul”), Constanța („Tomis”), Pitești („Argeș”). În selecție, au fost incluse atât reviste săptămânale, cât și lunare, publicații studențești sau generaliste, cu profil preponderent literar sau ideologic.

Analiza a permis identificarea mai multor tendințe: revistele au funcționat ca instrumente de mediere între creația literară și politica culturală oficială, reflectând atât interesele literare, cât și directivele ideologice ale regimului. De asemenea, studiul a relevat o variabilitate regională și de profil, indicând că, în ciuda uniformizării propagandistice, au existat spații de expresie diferite, adaptate specificului local și tipului de public. Deși nu s-a urmărit realizarea unui studiu exhaustiv al întregii prese literare, cercetarea a oferit un cadru orientativ util pentru înțelegerea funcțiilor și limitelor presei culturale în perioada analizată, precum și a relației dintre discursul literar și cel oficial.

Capitolul următor, intitulat „Reflectarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu”, reprezintă cel mai amplu segment al cercetării noastre și este structurat pe două direcții principale de analiză: pe de o parte, emitenții poeziei encomiastice, iar pe de altă parte, contextul editorial și cultural în care aceste texte erau publicate. Studiul a vizat profilul scriitorului aservit, prin analiza a șaisprezece dintre cei aproximativ 110 autori care au semnat poeziile encomiastice în paginile revistei „România literară”. Examinarea textelor a evidențiat motivele recurente, tiparele discursului panegiric și ocaziile editoriale care favorizau apariția acestui tip de poezie. Astfel, am identificat mai multe categorii de autori: pe de o parte, scriitori care se bucurau de un anumit prestigiu literar, iar pe de altă parte, autori mai puțin cunoscuți, dintre care unii nu au rămas consemnați nici măcar în paginile dicționarilor actuale de specialitate. Totodată, am realizat o distincție între poeții cu o reală capacitate artistică, care au recurs totuși la literatura encomiastică din motive variate – instituționale, oportuniste sau conjuncturale –, și cei lipsiți de o valoare literară semnificativă, pentru care acest tip de producție poetică a constituit, în multe cazuri, principala formă de afirmare publică.

Cercetarea celor aproximativ 500 de numere ale săptămânalului „România literară” din deceniul analizat a arătat că existau anumite ocazii recurente care generau apariția poeziei

encomiastice. Astfel, ziua de naștere a președintelui era marcată anual printr-o veritabilă succesiune de elogii poetice. În același timp, un rol important îl aveau așa-numitele sărbători confiscate, care, anterior instaurării regimului comunist, aveau o altă semnificație simbolică. Este vorba, pe de o parte, despre data de 23 August, reinterpretată ca ziua eliberării de sub dominația fascistă, iar pe de altă parte despre ziua de 1 Mai, transformată de propaganda comunistă într-un moment privilegiat de afirmare a ideologiei oficiale. Congresele P.C.R. rămân însă, de departe, cele mai importante generatoare de poezie encomiastică. În anii în care aveau loc aceste evenimente politice majore, numărul textelor de acest tip publicate în paginile săptămânalului se dubla.

În legătură cu acest aspect, în finalul capitolului, am dedicat un spațiu considerabil unui studiu comparativ. Având drept obiectiv analiza modului în care cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu era reflectat și în alte reviste literare, nu doar în „România literară”, cercetarea a demonstrat că, cel puțin cu ocazia Congresului al XIII-lea al P.C.R., aproape toate publicațiile literare au fost constrânse să participe la discursul propagandistic oficial. Analiza a evidențiat, totodată, că revistele săptămânale erau, în general, mai ideologizate decât cele cu apariție lunară, probabil și din cauza frecvenței mai mari a apariției. Publicațiile lunare tindeau să concentreze materialele propagandistice în primele pagini ale revistei, pentru ca, ulterior, să acorde spațiu literaturii și artei. În ceea ce privește autorii care semnav poezie encomiastică, cercetarea a arătat că aceștia erau, în mare parte, aceiași care publicau și în „România literară”, fapt ce demonstrează existența unui nucleu relativ stabil de autori mobilizați pentru producerea acestui tip de discurs poetic și sugerează caracterul instituționalizat al practicii encomiastice în cadrul presei literare a epocii.

Ultimul capitol a analizat ipostazele cultului personalității și modul în care acesta a fost consolidat prin poezie. Studiul arată că reproducerea constantă a imaginilor idealizate și exagerate ale liderului ajuta la perfecționarea cultului personalității. Literatura devenea, astfel, un instrument de propagandă foarte eficient. Am analizat un corpus selectat din cele aproximativ 350 de poezii publicate în ultimul deceniu al regimului comunist. Între ele, am regăsit fațetele mitice ale conducătorului, identificate de Adrian Cioroianu și Manuela Marin. De asemenea, au apărut și alte reprezentări menite să întărească imaginea lui Nicolae Ceaușescu ca „Arhitect al României Moderne”, „Părintele Națiunii”, „Făuritor al păcii mondiale” etc.

Astfel, Congresul al IX-lea al PCR este transformat într-un moment fondator al unei noi epoci istorice, fiind prezentat ca punctul de început al prosperității și al dezvoltării țării. Prin această interpretare, evenimentul politic capătă o valență ctitorială, iar alegerea lui Ceaușescu este

prezentată drept expresia voinței unanime a poporului, deși, în realitate, mecanismul decizional era controlat de partid. Poezia omagială contribuie, astfel, la construirea imaginii conducătorului ca „ales” al națiunii și ca inițiator al unei noi etape istorice.

De asemenea, studiul a demonstrat că discursul poetic și jurnalistic îl prezintă pe lider ca pe un „arhitect al României moderne”, atribuindu-i meritele pentru proiectele de infrastructură, reorganizare administrativă și dezvoltare urbană. Prin această strategie simbolică, inițiativele statului sunt personalizate și asociate direct cu figura conducătorului, ceea ce transformă realizările colective sau instituționale în dovezi ale viziunii și capacității sale excepționale.

Un alt element central al reprezentării propagandistice îl constituie imaginea paternalistă a liderului. Ceaușescu este descris ca „părinte al națiunii”, o figură protectoare și autoritară în același timp, responsabilă de bunăstarea și destinul poporului. Această reprezentare implică infantilizarea simbolică a societății și legitimează relația de dependență dintre cetățeni și conducător, supunerea fiind prezentată drept o formă de recunoștință și loialitate.

În paralel, propaganda construiește și imaginea lui Ceaușescu ca „fiu al poporului”, accentuând originile sale modeste și apropierea de oamenii de rând. Această dublă ipostază – părinte și fiu al națiunii – creează un mecanism prin care liderul este prezentat simultan ca autoritate supremă și ca reprezentant autentic al poporului. Prin repetarea acestor metafore în poezie și în discursul public, imaginea conducătorului capătă dimensiuni mitice, fiind plasată într-un registru eroic și aproape mesianic.

Analiza a evidențiat și alte direcții prin care discursul encomiastic contribuia la consolidarea imaginii mitizate a liderului. Astfel, Nicolae Ceaușescu este prezentat frecvent ca promotor al păcii mondiale, imagine intens exploatată propagandistic pentru a sugera influența sa pe plan internațional și rolul său de garant al stabilității și al echilibrului global. Această reprezentare avea rolul de a consolida legitimitatea politică a conducătorului și de a proiecta asupra lui o autoritate care depășea granițele spațiului național.

În același timp, poeziile construiesc portretul unui „bărbat providențial”, accentuând dimensiunea virilă, paternalistă și autoritară a figurii conducătorului. Masculinitatea devine, astfel, o componentă esențială a imaginarului propagandistic, liderul fiind prezentat drept întruchipare a forței, curajului și capacității de a conduce destinul colectiv.

Nu în ultimul rând, reinterpretarea trecutului istoric și asocierea lui Nicolae Ceaușescu cu figuri eroice ale istoriei naționale constituie o strategie frecventă de legitimare a autorității liderului. Prin integrarea sa într-o genealogie imaginară a marilor conducători ai trecutului,

discursul encomiastic urmărește să creeze impresia unei continuități istorice între epocile glorioase ale națiunii și prezentul politic al regimului comunist.

În ansamblu, poezia omagială funcționează ca un instrument propagandistic care contribuie la mitologizarea liderului și la naturalizarea autorității sale. Prin asocierea lui Nicolae Ceaușescu cu momente istorice decisive, cu realizările materiale ale regimului și cu roluri simbolice, precum cel de arhitect, părinte sau fiu al națiunii, discursul literar participă la consolidarea unei imagini idealizate a conducătorului și la legitimarea ideologică a regimului politic.

Noutatea fundamentală a acestei cercetări constă în abordarea poeziei encomiastice publicate în „România literară” în anii ’80 ca obiect de analiză literară. Dacă majoritatea studiilor dedicate literaturii din perioada comunistă privilegiază fie creațiile de rezistență, fie operele care au reușit să evite compromisul ideologic, această teză mută accentul asupra unei zone tratate sumar sau evitate în mod deliberat. Este vorba despre producția poetică explicit elogioasă, integrată în mecanismul cultului personalității. Am considerat necesar să acordăm o mai mare atenție acestei zone incomode, deoarece ea este esențială pentru înțelegerea epocii.

Prin analiza comparativă a textelor, cercetarea evidențiază existența unor constante: sacralizarea liderului, mitizarea originii sale, suprapunerea figurii politice peste imaginarul patern, eroic sau providențial, precum și confiscarea istoriei naționale pentru consolidarea imaginii și a autorității liderului comunist. Nicolae Ceaușescu apare în aceste poezii drept arhitect al destinului colectiv, garant al păcii, părintele, respectiv fiul națiunii etc. Astfel, literatura, prin procedeele sale specifice, reușește nu doar să reflecte cultul personalității, ci să îl și rafineze.

În ceea ce privește raportul tezei de față cu bibliografia existentă, cercetarea are rolul de a veni în completare ei. Studiile dedicate literaturii comuniste au analizat în detaliu realismul socialist, generația ’60, precum și poezia optzecistă în dimensiunea sa subversivă. Poezia encomiastică din presa literară a anilor ’80 însă a fost tratată fragmentar, unori doar ilustrativ, fără a beneficia de o analiză în adevăratul sens al cuvântului.

Concluzionând, putem spune că lucrarea de față propune o abordare metodologică care îmbină analiza literară cu contextualizarea istorică și studiile asupra propagandei, demonstrând că aceste texte nu pot fi înțelese exclusiv în termeni estetici, ci trebuie interpretate în cadrul complex al contextului ideologic în care au fost produse. O perspectivă nouă pe care teza o oferă constă în faptul că analiza relevă un fenomen paradoxal: excesul encomiastic poate fi citit ca simptom al fragilității mitului. Repetitivitatea formelor și a imaginilor, precum și uniformizarea discursului indică o mecanizare a elogierii care poate indica nevoia permanentă de reconfirmare.

Un alt rezultat relevant al cercetării are în vedere revista „România literară”. Analiza spațiului editorial evidențiază coexistența textelor cu valoare literară autentică alături de producțiile encomiastice conforme cu linia ideologică. Numărul autorilor implicați în discursul propagandistic este semnificativ, iar scriitorii de valoare nu figurează printre cei care au semnat astfel de texte. Aceasta sugerează că poeziile encomiastice erau publicate mai degrabă ca răspuns la presiunea regimului, pentru a menține revista în circuitul editorial.

Observăm, totodată, că apariția acestui tip de literatură oportunistică era concentrată în jurul evenimentelor politice importante, indicând un ritual impus de autorități, la care editorii nu puteau să se opună fără riscuri considerabile. Pe măsura trecerii timpului, frecvența poeziilor elogioase crește, acestea fiind publicate nu doar în proximitatea unor date politice, ci tot mai regulat, reflectând intensificarea mecanismului de control editorial.

Analiza cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu relevă o construcție ideologică meticolos orchestrată, cu ramificații adânci în viața politică și culturală a României socialiste. Rădăcinile fenomenului se regăsesc în modelele sovietice și în tradiția autoritară a regimurilor comuniste, dar Ceaușescu reușește să își adapteze imaginea la specificul național.

Totodată, analiza poeziei encomiastice publicate în revista „România literară” în ultimul deceniu al regimului Ceaușescu evidențiază funcția complexă a literaturii ca instrument de consolidare a cultului personalității și de legitimare a puterii politice.

Studiul arată faptul că producția poetică elogioasă nu a fost rezultatul exclusiv al constrângerii directe, ci s-a dezvoltat într-un sistem de recompense și presiuni simbolice care încuraja conformismul. Majoritatea autorilor implicați în acest tip de scriitură par a fi manifestat oportunism, valorificând contextul ideologic pentru a obține vizibilitate, stabilitate profesională sau avantaje materiale. În multe cazuri, pregătirea lor literară modestă a fost compensată printr-o adeziune rapidă la limbajul oficial, adoptând formulele retorice și clișeele ideologice ale epocii. Discursul poetic devine, astfel, previzibil, saturat de metafore convenționale despre conducător, partid, patrie și viitorul luminos, într-o formulă care privilegiază loialitatea declarativă în detrimentul autenticității expresive.

Așadar, studiul nostru tratează poezia encomiastică din perioada comunistă ca pe un fenomen literar puternic condiționat de contextul politic și ideologic. Analiza evidențiază modul în care discursul poetic a fost instrumentalizat pentru legitimarea autorității și edificarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu. Cercetarea arată că poezia funcționează ca mecanism de mitizare și sacralizare, reflectând strategiile regimului de consolidare a cultului personalității. În acest cadru, textul literar se manifestă ca spațiu de negociere între presiunea ideologică și

creativitatea autorilor, oferind o perspectivă asupra modului în care regimul comunist și-a exercitat influența asupra câmpului literar.

Ipotezele formulate la începutul studiului au fost confirmate în mare măsură. Analiza corpusului de texte a arătat că poezia encomiastică nu a fost doar expresia oportunismului literar, ci un mecanism de propagandă, cu tipare recurente, legate de sărbătorile oficiale și de miturile asociate liderului.

Totodată, obiectivele stabilite în introducere au fost atinse. Am realizat contextualizarea poeziei encomiastice, am examinat mecanismele de propagandă, am evidențiat rolul poeziei în consolidarea cultului personalității și am propus un cadru metodologic pentru analiza acestui tip de texte. Astfel, am combinat analiza textuală, contextualizarea istorică și examinarea criticii literare. Acest demers a permis o înțelegere mai complexă a relației dintre literatură și putere.

Astfel, putem afirma că literatura encomiastică reflectă mecanismele de adaptare ale scriitorilor într-un sistem totalitar. Creația lirică devine un spațiu al negocierii între aspirația estetică și constrângerea politică. Rezultatul este o tensiune permanentă între exigențele artei și imperativele ideologice.

În cele din urmă, asumarea integrală a literaturii produse în perioada comunistă, inclusiv a segmentelor sale propagandistice, reprezintă o condiție esențială pentru maturizarea discursului critic contemporan. Numai printr-o confruntare onestă cu propriul trecut cultural poate fi construită o istorie literară completă. Poezia encomiastică, oricât de discutabilă din punct de vedere estetic, rămâne un document esențial al epocii și o mărturie a modului în care literatura poate fi atrasă și chiar confiscată de putere.

## Bibliografie selectivă

### I. Referințe bibliografice în volume

- \*\*\*, *Poezia nouă în P.R.P.*, ediția a II-a, București, Editura de stat pentru literatură și artă, 1952.
- \*\*\*, *Programul partidului comunist român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, București, Editura politică, 1975.
- \*\*\*, *Sfârșitul perioadei liberale a regimului Ceaușescu: Minirevoluția culturală din 1971*, ed. îngrijită și cuvânt înainte de Ana-Maria Cătănuș, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2005.
- APOSTOL, Gheorghe, *Eu și Gheorghiu-Dej*, București, Paco, 2011.
- ARIEȘESCU, Nicolae, *Dintr-un cântec ca un zvon: poezii pentru copii*, București, Editura Ion Creangă, 1982.
- ARIEȘESCU, Nicolae, *Din casa mamei: poezie pentru copii*, Reșița, Tim, 2008.
- ARIEȘESCU, Nicolae, *Trepte și stele*, Iași, Pim, 2015.
- BARRAL, Louis, Delamptte, Jean, Lagron, Paul, *Istoria secretă a Kremlinului, vol. III: Duelul Troțki - Stalin: Războiul dintre cei doi Stalin: ruptura Stalin - Tito: Moartea lui Stalin și destalinizarea*, trad. de Mihai Constantinescu, București, Pro Editură și Tipografie, 2007.
- BERINDEI, Mihnea, Dobrincu, Dorin, Goșu, Armand (editori), *Istoria comunismului în România, vol. II, Documente Nicolae Ceaușescu (1965-1971)*, Iași, Polirom, 2012.
- BERNAYS, Edward, *Propaganda*, ediția a II-a, Suceava, Alexandria Publishing House, 2017.
- BETEA, Lavinia, *Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceaușescu și Iliescu: convorbiri*, București, Evenimentul Românesc, 1997.
- BETEA, Lavinia, Diac, Cristina, Mihai, Florin-Răzvan, Țiu, Ilarion, *Viața lui Ceaușescu. Vol. 2: Fiul poporului*, București, Adevărul, 2013.
- BETEA, Lavinia, *Maurer și lumea de ieri: mărturii despre stalinizarea României*, Cluj-Napoca, Dacia, 2001.
- BIBERI, Ion, *Lumea de mâine*, București, Editura Forum, 1946.
- BOEȘTEANU, Aurel George, *Poesis: poètes roumains contemporains*, București, Eminescu, 1975.
- BOIA, Lucian, *Destinul mare al unei țări mici*, în Lucian Boia (ed.), „Miturile comunismului românesc”, București, Nemira, 1998.

- BOIA, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Humanitas, 2011.
- BOIA, Lucian, *Strania istorie a comunismului românesc și nefericitele ei consecințe*, București, Humanitas, 2016.
- CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a revizuită și adăugită, ediție și prefață de Al. Piru, București, Minerva, 1988.
- CÂMPEANU, Pavel, *Ceaușescu, anii numărătorii inverse*, Iași, Polirom, 2002.
- CÂNDEA, Virgil, *Cuvânt înainte la „Gândirea interzisă. Scrieri cenzurate. România 1945-1989”*, coordonată de Paul Caravia, București, Editura Enciclopedică, 2000.
- CEAUȘESCU, Nicolae, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. IV-XXXI, București, Editura Politică, 1970-1989.
- CEAUȘESCU, Nicolae, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. I-III, București, Editura Politică, 1968-1969.
- CESEREANU, Ruxandra (coord.), *Comunism și represiune în România: istoria tematică unui fratricid național*, Iași, Polirom, 2006.
- CHIRULESCU, Marian (coord.), *Personalități prahovene. Dicționar bio-bibliografic*, Ploiești, Premier, 2007.
- CIOROIANU, Adrian, *Ce Ceaușescu qui hante les Roumains, Le mythe, les representations et le culte du Dirigeant dans la Roumanie communiste*, pref. de Bogumil Jewsiewicki, ed. a II-a revizuită, București, Curtea Veche, 2005.
- CIOROIANU, Adrian, *Pe umerii lui Marx. O introducere în istoria comunismului românesc*, ediția a II-a, București, Curtea Veche, 2007.
- DELETANT, Dennis, *România sub regimul comunist*, trad. Delia Răzdolescu, București, Fundația Academia Civică, 1997.
- DENIZE, Eugen, *Propaganda comunistă în România(1948-1953)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011.
- DINESCU, Mircea, *Moartea citește ziarul*, București, Cartea Românească, 1990.
- DOBRE, Florica (coord.), *Membrii C.C. ai P.C.R.: 1945-1989: dicționar*, studiu introductiv de Nicoleta Ionescu-Gură, București, Editura Enciclopedică, 2004.
- DOMENACH, Jean-Marie, *Propaganda politică*, trad. de Dana Lungu, pref. de Dan Lungu, Iași, Institutul European, 2004.
- ETZIONI, Amitai, *Societatea monocromă*, trad. din lb. engl. și note de Mona Antoni, postfață de Sorin Antoni, Iași, Polirom, 2002.



- FICEAC, Bogdan, *Cenzura comunistă și „formarea omului nou”*, prefată de Daniel Barbu și postfață de Petru Ignat, București, Nemira, 1999.
- GABANYI, Anneli Ute, *Cultul lui Ceaușescu*, trad. De Iulian Vamanu, cuv. înainte de Dan Berindei, pref. de J.F.Brown, Iași, Polirom, 2003.
- GABANYI, Anneli Ute, *Literatura și politica în România după 1945*, trad. de Irina Cristescu, București, Editura Fundației culturale române, 2001.
- GABANYI, Anneli Ute, *The Ceaușescu cult. Propaganda and power policy in communist Romania*, București, The Romanian Cultural Foundation Publishing House, 2000.
- GILL, Graeme, *Personality Cult, Political Culture and Party Structure*, în “Studies in Comparative Communism”, Vol. XVII, No. 2, Summer 1984.
- GRIGURCU, Gheorghe, *Poeți români de azi*, București, Cartea Românească, 1979.
- HAMELET, Michel, *Nicolae Ceaușescu: présentation, choix de textes: aperçu historique, documents photographiques*, Paris, Edition Seghers, 1971.
- HAMELET, Michel-Pierre, *Nicolae Ceaușescu. Biografie și texte selectate*, București, Editura Politică, 1971.
- HANGIU, Ion, *Dicționarul presei literare românești: 1790-1990*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996.
- HARRINGTON, Joseph F., COURTNEY, Bruce J., *Relații româno-americane*, trad. de Mihaela Sadovschi, pref. de V. Fl. Dobrinescu și Kurt W. Treptow, Iași, Institutul European, 2002.
- HAȚEGAN, Corina, *„Ceaușescu și poporul, patria și tricolorul”: propaganda și presa scrisă din România: (1980-1989)*, Târgu Mureș, Arhipelag XXI, 2019.
- HEINZ-KEHRER, Stefan, *Im Zangengriff der Zeiten*, București, Allgemeinen Deutschen Zeitung für Rumänien, 2001.
- HENTEA, Călin, *Spectacolul propagandei*, București, Meteor Press, 2014.
- HENTEA, Călin, *Noile haine ale propagandei*, Pitești, Paralela 45, 2008.
- HENTEA, Călin, *Propaganda fără frontiere*, București, Nemira, 2002.
- HUȘANU, Constantin, *Constantin Clisu, prietenul meu*, Iași, Pim, 2015.
- IERUNCA, Virgil, *Dimpotrivă: polemici*, București, Humanitas, 1994.
- IERUNCA, Virgil, *Dimpotrivă: polemici*, București, Humanitas, 1994.
- ILIE, Oana, *Propaganda politică, tipologii și arii de manifestare*, pref. de prof. Ioana Scurtu, Târgoviște, Cetatea de scaun, 2014.

- IONIȚĂ, Marian, *Kiseleff. 10. fabrica de scriitori*. ed. a II-a revăzută și adăugită, prefață de Alex. Ștefănescu, București, Corint Books, 2018.
- JOWETT, Garth, *Propaganda and persuasion*, ediția a V-a, Los Angeles, Sage Publication, 2012.
- KLIGMAN, Gail, *Politica duplicității. Controlul reproducerii în România lui Ceaușescu*, trad. de Marilena Dumitrescu, București, Humanitas, 2000.
- KORNAI, János, *The Socialist System. The political economy of Communism*, Oxford University Press, 2007.
- LAZAROVICI, Silvia, *Dicționar biobibliografic de scriitori și publiciști botoșeneni: (1945-2000)*, Botoșani, Gee, 2000.
- LAZAROVICI, Silvia, *Dicționarul scriitorilor botoșăneni: (1945-2000)*, Botoșani, Gee, 2000.
- LEE, Alfred McClung, LEE, Elizabeth, *The fine Art of propaganda*, New York, Harcourt, Brace and Company, 1939.
- LIICEANU, Gabriel, *Despre minciună*, București, Humanitas, 2006.
- LIPPMANN, Walter, *Opinia publică*, pref. de Paul Dobrescu, introd. de Michael Curtis, trad. de Gigi Mihăiță și Dan Flonta, note la ed. română de Dan Flonta, București, Comunicare.ro, 2009.
- LOVINESCU, Monica, *O istorie a literaturii române pe unde scurte 1960-2000*, ed. îngrijită și prefață de Cristina Cioabă, București, Humanitas, 2014.
- MACREA-TOMA, Ioana, *Privilighenția. Instituții literare în comunismul românesc*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2010.
- MARCU, Luminița, *O revistă literară în comunism: „Gazeta literară” (1954-1968)*, București, Cartea Românească, 2014.
- MARIN, Manuela, *Nicolae Ceaușescu. Omul și cultul*, pref. de prof. Virgil Țărau, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2016.
- MASSINO, Jill, *Anonimatul femeii în România comunistă*, în Alin Ciupală (coord.), *Despre femei și istoria lor în România*, București, Editura Universității din București, 2004.
- MĂNESCU, Alexandra Florina, *O istorie a „României literare”*, postf. de Nicolae Manolescu, București, Cartea Românească, 2024.
- MERIȘANU, Nicolae, TALOȘ, Dan (ed.), *Antologia rușinii după Virgil Ierunca*, București, Humanitas, 2009.

- MOLDOVAN, Andrei Tudor, *Fiul Omului în Sfintele Evanghelii. O contribuție la dezvoltarea Hristologiei noutestamentare*, Cluj-Napoca, Mega, 2018.
- NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism*, ed. a III-a revăzută și adăugită, Iași, Polirom, 2019.
- NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism, vol. 1: Poezia*, ed. a II-a, București, Editura Fundației Pro, 2006.
- NEGRICI, Eugen, *Literatura sub comunism: Proza*, București, Editura Fundației Pro, 2003.
- NEGRICI, Eugen, *Poezia unei religii politice: patru decenii de agitație și propagandă*, București, Editura Fundației Pro, 1995.
- NICULESCU-MIZIL, Paul, *O istorie trăită*, vol. I, ediția a II-a, București, Editura Enciclopedică, 2002.
- PĂUNESCU, Adrian, *Poezii cenzurate: 22 august 1968-22 decembrie 1989*, București, Editura Păunescu, 1990.
- PETRESCU, Cristina, *Vizitele de lucru, un ritual al „epocii de aur”*, în Lucian Boia (ed.), *Miturile comunismului românesc*, București, Nemira, 1998.
- POP, Adelina, *Prefață la Nicu Arieșescu, „Trepte și stele”*, Iași, Pim, 2015.
- POP, Doru, *Macho (Ro)man(ia). Stereotipii ale puterii în imaginarul românesc postdecembrist*, în Ruxandra Cesereanu (coord.), *T(z)ara noastră. Stereotipii și prejudecăți*, București, Institutul Cultural Român, 2004.
- POPA, Marian, *Istoria literaturii române de azi și de mâine*, vol. I, versiunea revizuită și augmentată, București, Editura Semne, 2009.
- SELEJAN, Ana, *Glasul patriei, un cimitir al elefanților în comunism*, București, Vremea, 2012.
- SHAFIR, Michael *Romania: politics, economy and society*, London, Boulder, Frances Pinter (Publishers): Lynne Rienner Publishers, 1985.
- SIMION, Eugen (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, București, Univers Enciclopedic, 2004-2009.
- SIMION, Eugen (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, vol. VI, București, Univers Enciclopedic, 2007.
- SIMION, Eugen (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, vol. VI, București, Univers Enciclopedic, 2007.
- SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi*, Chișinău, Litera, 1998.
- SIMUȚ, Ion, *Incursiuni în literatura actuală*, Oradea, Cogito, 1994.

- SIMUȚ, Ion, *Literaturile române postbelice*, Cluj-Napoca, Școala ardeleană, 2017.
- SLAMA-CAZACU, Tatiana, *Stratageme comunicaționale și manipularea*, Iași, Polirom, 2000.
- SORESCU, Marin, *Poezii alese de cenzură*, București, Roza Vânturilor, 1991.
- STĂNCIULESCU, Ștefan, *Logica manipulării, 33 de tehnici de manipulare politică românească*, București, Editura C.H.Beck, 2010.
- STRAJE, Mihail, *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, București, Minerva, 1973.
- ȘTEFĂNESCU, Alex., *Istoria literaturii contemporane: 1941-2000*, București, Mașina de scris, 2005.
- TALAȘMAN CHIOREAN, Claudia, *Miturile politice și „România literară”: (1980-2000)*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2008.
- TISMĂNEANU, Vladimir, *Raport final*, ed. I, București, Editura Humanitas, 2007.
- TISMĂNEANU, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, trad. Cristina Petrescu și Dragoș Petrescu, Iași, Polirom, 2005.
- TOMIȚĂ, Alexandra, *O istorie glorioasă: dosarul protocronismului românesc*, București, Cartea Românească, 2007.
- ULICI, Laurențiu, *Prima verba (1973-1974)*, vol. I, București, Albatros, 1975, p. 90.
- VASILE, Cristian, *Literatura și artele în România comunistă 1948-1953*. Prefață de Vladimir Tismăneanu, București, Humanitas, 2010, p. 89.
- VERDERY, Katherine, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, trad. de Mona Antohi și Sorin Antohi, București, Humanitas, 1994.
- VERDERY, Katherine, *Socialismul ce a fost și ce urmează*, trad. de Mihai Stroe și Iustin Codreanu, ed. îngrij. de Alexandru Niculescu, Iași, Institutul European, 2002.
- VERDERY, Katherine, *Socialismul, ce a fost și ce urmează*, trad. de Mihai Stroe și Iustin Codreanu, ed. îngrijită de Alexandru Niculescu, Iași, Institutul European, 2002.
- VOLKOFF, Vladimir, *Dezinformarea, armă de război*, trad. de Andreea Năstase, București, Editura Incitatus, 2000.
- WEBER, Max, *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*, Guenther Roth and Claus Wittich; Berkely, University of California Press, 1978.
- ZACIU, Mircea (coord.), *Dicționarul scriitorilor români*, vol. I-IV, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995-2002.

## II. Referințe bibliografice în periodice

- \*\*\*, „România literară”, București: Uniunea Scriitorilor din România, nr. 1–52, 1980–1989.
- \*\*\*, „Scînteia”, Anul LIX Nr. 14 622, miercuri, 23 august 1989, p. 1.
- \*\*\*, „Scînteia”, Anul XXVIII, nr. 4609, 23 august 1959, p. 1.
- \*\*\*, „Scînteia”, Seria III, Anul XVII, nr. 1204, 23 august 1948, p. 1.
- \*\*\*, *Ca să nu se mai repete*, în „România literară”, Anul XXII, nr. 52, 28 decembrie 1989, p. 1.
- \*\*\*, *Conferința Națională a Organizației pionierilor*, în „Scînteia”, Anul XLI, nr. 8946, 23 octombrie 1971, p. 3.
- \*\*\*, *Cuvânt de început*, în „Tribuna”, Anul I, nr. 1, 1957, p.1.
- \*\*\*, *Cuvânt înainte*, în „Contemporanul”, Anul I, nr.1, 20 septembrie 1946, p. 1.
- \*\*\*, *Interviul tovarășului Nicolae Ceaușescu acordat ziarului sovietic «Pravda»*, în „Scînteia”, Anul LIX, nr. 14.622, 23 august 1989, p. 1.
- \*\*\*, *Legea presei din Republica Socialistă România*, în „Scînteia”, Anul XLIII, nr. 9825, 30 martie 1974, p. 4.
- \*\*\*, *Niciun scriitor în afara discuției*, în „Gazeta literară”, Anul IV, nr. 23 (169), iunie 1957, p. 1.
- \*\*\*, *Pe marginea unor poezii venite la redacție*, în „Steagul roșu”, Anul IX, nr. 493, 12 august 1954, pp. 2-3.
- \*\*\*, *Probleme actuale ale literaturii din R.P.R. în lumina lucrărilor lui A. A. Jdanov*, în „Viața Românească”, Anul IV, nr. 9, septembrie 1951, p. 182.
- \*\*\*, *Realitatea socială și prezența literaturii*, în „Luceafărul”, Anul XIV, nr. 46 (498), 13 noiembrie 1971, p. 1.
- \*\*\*, *Simbol al istoriei contemporane*, în „România literară”, Anul XVII, nr. 29, joi, 19 iulie 1984, p. 1.
- \*\*\*, *Unele probleme ale creației literare din R. P. R. în lumina tezelor asupra literaturii și artei expuse de tovarășul G. M. Malencov în Raportul ținut la Congresul al XIX-lea al P. C. U. S. Desbaterea organizată de Uniunea Scriitorilor din R. P. R. în „Contemporanul”, nr. 14 (339), aprilie 1953, p. 3.*
- \*\*\*, *Vizitele de lucru*, în „România literară”, Anul VIII, nr. 9, joi, 27 februarie 1975, p. 1.

- \*\*\*, *O nouă „Românie literară”*, în „România literară”, Anul I, nr. 1, 10 octombrie 1968, p. 1.
- A, I., *Un cenacul la Iași: Viața*, în „Cronica”, Anul X, nr. 26, 27 iunie 1975, p. 7.
- ALBU, Florența, *Viorel Varga - Trecere*, în „Viața Românească”, Anul XXIV, nr. 3, martie 1972, p. 153.
- BOSOMITU, Ștefan, *Planificare – implementare – control. Apariția și dezvoltarea aparatului de propagandă comunistă în România 1944-1950*, în *Structuri de partid și de stat în timpul regimului comunist*, în „Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România”, vol. III, Iași, Polirom, 2008, p. 19-49.
- DOLGU, Gabriela, *Un destin politic de excepție: Nicolae Ceaușescu*, în „Contemporanul”, nr. 43, 22 octombrie 1982.
- GRIGURCU, Grigore, *O struțo-cămilă ideologică*, în „România literară”, Anul XXXIII, nr. 15, joi, 19 aprilie 2000, p.5.
- PLEȘA, Elisabeta, *Eternizarea memoriei lui Gheorghiu-Dej*, în „Dosarele istoriei”, Anul X, nr. 7 (107), 2005.
- ȘTEFĂNESCU, Alex., *Sub dictatura prostului gust*, în „România literară”, Anul XXXII, nr. 43, joi, 27 octombrie 1999, p. 4.

### III. Resurse online

- \*\*\*, *Scurtă privire asupra istoriei „României literare”* <https://romanialiterara.com/scurta-privire-asupra-istoriei-romaniei-literare/>, (accesat la data de 5 decembrie 2023).
- DESPA, Oana, Elena Tănase, *23 august 1944. Marile minciuni. Marii impostori. Riscurile pentru România*, <https://romania.europalibera.org/a/douazeci-si-trei-august-in-presavremii/33075655.html>, (accesat la data de data de 4 noiembrie 2025).
- DORINCU, Dorin, *Geneza comunismului românesc (III)*: <https://moldova.europalibera.org/a/30638136.html>, (accesat la data de 9 decembrie 2024).
- ȘERB, Sorin, *Buletin de știri 29 august 1989*, din 28 august 2019: <https://romania.europalibera.org/a/buletin-de-%C8%99tiri-29-august-1989/30134006.html>, (accesat la data de data de 5 noiembrie 2025).

- IONESCU FIRICA, Oana, *1 mai 1939 - istoria unei falsificări*, articol publicat pe 1 mai 2019 pe site-ul <https://amintiridincomunism.wordpress.com/2019/05/01/1-mai-1939-istoria-unei-falsificari/#>, (accesat la data de data de 22 decembrie 2023).
- MARCU, Luminița, *Față în față cu literatura scrisă în comunism*, în „Observatorul cultural”, nr. 244, 26 octombrie 2004: <https://www.observatorcultural.ro/articol/fata-in-fata-cu-literatura-scrisa-in-comunism-2/>, (accesat la data de data de 30 octombrie 2024).
- ȘTEFĂNESCU, Alex., *Tudor Arghezi – jocul de-a propaganda*, în „România literară”, nr. 7 / 2019: <https://romanaliterara.com/2019/03/tudor-arghezi-jocul-de-a-propaganda/>, (accesat la data de 7 noiembrie 2025).
- TANAȘOCA, Nicolae-Șerban, Radu e. Lăzărescu, *O mărturie inedită despre actul de la 23 august 1944*, în „Memoria, revista gândirii arestate”, nr. 36-37/2001, p. 11. <https://www.revistamemoria.ro/o-marturie-inedita-despre-actul-de-la-23-august-1944/>, (accesat la data de data de 4 noiembrie 2025).